

THE Πέπης Ραγκούση

perag@tanea.gr

Non paper

Αντισυστημικός συστημιοσμός

Να πω πρώτα απ' όλα ότι δεν είδα την παράσταση της Λένας Κτισσοπούλου στην Επίδαυρο παρόλο που βρισκόμουν ελάχιστα χιλιόμετρα από το αρχαίο θέατρο της Αργολίδας. Και ο λόγος που δεν πήγα ήταν το τρέιλερ της παράστασης που προβάλλεται, εδώ και καιρό στην τηλεόραση. Με πήρε από τα μούτρα από την πρώτη κιόλας σκηνή, όπου ένας συμπαθής κατά τα άλλα ηθοποιός που παίζει στον «Σασμό» ανοίγει ένα ψυγείο ή κάτι τέτοιο, με τις ίδιες ακριβώς μούρες του τηλεοπτικού ρόλου του. Και στη συνέχεια η οθόνη γεμίζει με κάποιες γκροτεσκοποιμημένες φιγούρες πίσω από τις οποίες δεν αναγνώριζα τους ηθοποιούς – φαντασθείτε ότι πέρασα τον Καραθάνο για τον Λουδάρο. Για να είμαι ειλικρινής μου φάνηκαν σαν παρωδία της Ντιβάν (κατά κόσμον Χάρις Γκλεν Μίλστεντ) που πολύ είχα λατρεύει στα πρώιμα νιάτα μου και δεν μου αρέσει να βλέπω να την κακοαντιγράφουν. Ωστόσο, όμως αυτό είναι μια καταδική μου άποψη που αφορά την καταδική μου αισθητική και επειδή «περί ορέξεως κολοκυθόπιπτα», δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να αποτελεί επιχείρημα.

Λόγω περιβάλλοντος ωστόσο άκουσα πολλά και διάφορα για την παράσταση, πριν και τελειώσει, αφού, ξαφνικά, η ταβέρνα όπου πρόγαγε γέμισε από αυτούς που είχαν φύγει άρον άρον από το θέατρο. Ούτε σε αυτά θα μείνω όμως, μήπως άλλωστε είναι η πρώτη φορά; Τι να πρωτοπούμε; Για την Άννα Συνοδινού που, το 1984, αποχώρησε διασχίζοντας την ορχήστρα και φωνάζοντας «Αίσχος» στην «Αλκίονη» του Γιάννη Χουβαρδά δίνοντας έτσι το σύνθημα για μια άνευ προηγουμένου αντίδραση από το κοινό που έφτασε μέχρι και σε... σφαλίρες σε συντελεστές της παράστασης; Ή για τα κέρματα που έπεφταν βροχιόβον στη «Μήδεια» του Βασίλειφ μέχρι που ο Νίκος Ψαρράς φώναζε «Έλεος!».

Το θέμα προκύπτει από τη δεδηλωμένη αντισυστημικότητα της Κτισσοπούλου. Αυτήν για την οποία άλλοι τη λατρεύουν και άλλοι την απορρίπτουν. «Δεν ήξεραν τι πύγαιναν να δουν;» λένε από την Παρασκευή το βράδυ όσοι την υπερασπίζονται γι' αυτούς που την έκραζαν. Επισημαίνοντας ότι πάντα ήταν ελευθερότομη, προκλητικά, κόντρα σε θεατρικές και, γενικώς, καλλιτεχνικές συμβάσεις και παντός είδους κατεστημένα.

Σοβαρά τώρα; Πόσο αντισυστημικό δηλαδή είναι το να βρίζεις το σύστημα ούσα με τα μπουνιά μέσα σε αυτό; Και η Κτισσοπούλου (ανεξαρτήτως της καλλιτεχνικής της αξίας που δεν την αμφισβητώ, το αντίθετο μάλιστα, θεωρώ ότι την προβοκάρει από

την αγωνία της μήπως και την πουν συμβατική) βρίσκεται σε σφικτό εναγκαλισμό με τον απόλυτο συστημισμό στο σύγχρονο ελληνικό θεατρικό τοπίο.

Με τη «Στέγη» που έχει τα μέσα και το χρήμα να επιβάλει δημιουργούς και να σπίνει «καλλιτεχνικά ρεύματα», με το Εθνικό στο οποίο ανέβηκε και το προηγούμενο έργο της, το «Μια νύχτα στην Επίδαυρο», με μια ευρύτερη και κάπως αόριστη καλλιτεχνική παρέα που είναι έτοιμη να «καταπαράξει» και να αποδομήσει όποιον αμφισβητεί τα παιδιά της. Ολοι αυτοί αντισυστημικοί υποτίθεται ότι είναι. Στα λόγια όμως μόνο. Στη διαδικασία είναι ένα σύστημα να! Με το συμπάθιο. Διότι μπορεί να μην σε αφορά αν θα αρέσει η παράστασή σου ή όχι. Μπορεί και να επιδιώξεις να μην αρέσει για να τα κάνεις μπάχαλο και να συζητηθείς. Όταν όμως αυτά γίνονται με χρήματα από τον κρατικό κορβανά (βλέπε Εθνικό και ΚΘΒΕ) κάτι μυρίζει δυσάρεστα. Κυρίως μάλιστα στον «εθνικό θεατρικό κορβανά» δηλαδή στις δύο πρώτες κρατικές σκηνές της χώρας.

Τι είναι αιρετικό σήμερα

Μήπως τα έχουμε μερδέψει όμως κάπως; Ανεξαρτήτως (αλλά όχι και εντελώς ανεξαρτήτως) της Κτισσοπούλου, τι θεωρείται αιρετικό, ρηξικέλευθο και κόντρα στο κατεστημένο σήμερα. Το να εκστομίζεις εμμονικά βρισιές από σκηνής; Το να επαλαμβάνεις, για παράδειγμα, τουλάχιστον σαράντα φορές μέσα σε δύο λεπτά τη λέξη «π...τα» όπως ο Μπιουμπίκης στην «Μπαλάντα της τρύπας καρδιάς» του Οικονομίδη; Όχι, αυτό δεν είναι αιρετικό. Είναι ο Στάθης Ψάλτης σε επιθεώρηση των eighthies. Διότι βεβαίως και η προκλίση είναι Τέχνη όταν όμως προκύπτει ως απότοκο μιας καλλιτεχνικής διαδικασίας. Όταν γίνεται αυτοσκοπός είναι ένδειξη καλλιτεχνικής ανασφάλειας όσο κι αν παριστάνει την αντισυστημικότητα.

Αναρωπιέμαι τι είναι το πιο πρωτοποριακό, το πιο μοντέρνο, το πιο ανατρεπτικό που μπορεί να κάνει σήμερα ένας σκηνοθέτης στην Επίδαυρο. Ίσως όμως και το πιο δύσκολο.

Και καταλήγω στο να ανεβάσει μια κλασική παράσταση αρχαίου δράματος

► Η Παζινού στη «Μήδεια» του Ευριπίδη που, σε σκηνοθεσία του Μινωτή, ανέβηκε το 1957 στην Επίδαυρο. Τα κοστούμια ήταν του Αντώνη Φωκά, η μουσική του Μάνου Χατζιδάκι και στον Χορό συμμετείχαν η Μάρω Κοντού και Μαίρη Χρονοπούλου

Δώρο, δικαίωμα, υποχρέωση ή αφήγημα;

Ο νόμος 4648 του 2019 ήταν ένα πρώτο βήμα στη σωστή κατεύθυνση. Η ελληνική πολιτεία ανταποκρίθηκε, έστω και κουτσουρεμένα, στο πάγιο αίτημα των Ελλήνων της Διασποράς, να ψηφίζουν για τις εθνικές εκλογές στον τόπο διαμονής τους. Οι προϋποθέσεις που θέτει, όμως, δημιούργησαν πολίτες δεύτερης κατηγορίας, με ημερομηνία λήξης. Ένωσαν πικρία, αγανάκτηση και απογοήτευση πολλοί Έλληνες μετανάστες, που θεωρήσαν ότι η Ελλάδα κοβεί τον ομφάλιο λώρο που τους συνδέει μαζί της.

Ο νόμος αυτός περιέχει διατάξεις άδικες και απαράδεκτες και πρέπει όντως να αλλάξει. Χαϊτέζουμε, λοιπόν, την προσπάθεια της κυβέρνησης να αρθρούν οι περιορισμοί και να δοθεί σε όλους η δυνατότητα να ψηφίζουν στον τόπο διαμονής τους. Καλούμε όλα τα κόμματα του δημοκρατικού τόξου να υπερψηφίσουν τις απαραίτητες αλλαγές.

Η εδώ και δεκαετίες διατυπωμένη θέσση της ΟΕΚ συνοψίζεται επιγραμματικά στα εξής:

- 1) Να εξασφαλιστεί η εκλογή ικανού αριθμού διακριτών απόδημων βουλευτών μέσω εκλογικών περιφερειών εξωτερικού.
- 2) Όσοι είναι εγγεγραμμένοι στα δημοτολόγια στον τόπο καταγωγής τους στην Ελλάδα, πρέπει να μπορούν να συμμετάσχουν στις εκλογές.
- 3) Καθιέρωση της επιστολικής ψήφου ή και της ηλεκτρονικής.
- 4) Η ψήφος των αποδήμων να είναι ισότιμη και να προσμετράται στο γενικό αποτέλεσμα.

Η εμπειρία της πρόσφατης εφαρμογής του νυν ισχύοντος νόμου αποδεικνύει κάποια δεδομένα, που δύσκολα μπορούν να αμφισβητηθούν. Πρώτον, πως και μετάξυ των Ελλήνων του εξωτερικού υπάρχει πικρία και αδιαφορία, που αποτυπώνεται στον αριθμό αυτών που αιτήθηκαν την καταχώριση στους εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού. Από τους εκατοντάδες χιλιάδες νέους μετανάστες δικαιούταν η μεγάλη πλειονότητα να εγγραφεί στους καταλόγους, κάτι το οποίο δεν έπραξαν. Το επιχείρημα, ότι δέθεν θα εγγραφούν πάρα πολλοί, που θα αλλοιώσουν το αποτέλεσμα των εκλογών, είναι, επομένως, αβάσιμο, έωλο και στερεοίτι οποιασδήποτε σοβαρότητας.

Δεύτερον, ένας μεγάλος αριθμός Ελλήνων του εξωτερικού επηρεάζεται έμμεσα και άμεσα από πολλές αποφάσεις, που λαμβάνονται στο ελληνικό κυβερνητικό και από νόμους, που ψηφίζονται στο ελληνικό Κοινοβούλιο. Ο δεσμός τους με την Ελλάδα είναι πολυεπίπεδο και ισχυρός. Το επιχείρημα, ότι θα επηρεάσουν το αποτέλεσμα, ενώ οι ίδιοι δεν επηρεάζονται από τις πολιτικές αποφάσεις, δεν στέκει.

Τρίτον, εμείς οι Έλληνες της Διασποράς ήμασταν πάντα στο παρελθόν και θα είμαστε πάντα στο μέλλον στο πλευρό της Ελλάδας. Οι λόγοι των πολιτικών, που τις Κυριακές διατυπώνουν την άποψη πως είμαστε εθνικό κεφάλαιο και πρεσβευτές, αλλά τις Δευτέρες το ξεχνούν και αδιαφορούν, δεν πείθουν πλέον κανέναν.

Τα προβλήματα των ελληνικών κοινοτήτων και φορέων, η ελλιπής ελληνική εκπαίδευση, το απενεργοποιημένο Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού, ο κίνδυνος πλήρους ενσωμάτωσης και αποκοπής των νέων Ελλήνων της Διασποράς από την πατρίδα, είναι προβλήματα που υφίστανται, εντείνονται και διογκώνονται, αλλά δεν αντιμετωπίζονται. Η άρση όλων των υφιστάμενων περιορισμών και η εφαρμογή των παραπάνω μέτρων, μπορούν επομένως να γίνουν αντιληπτά, μόνο ως το πρώτο λιθαράκι στο οικοδόμημα μιας νέας, ολοκληρωμένης και σταθερής στρατηγικής για τον Ελληνισμό της Διασποράς.

Η έλλειψη αυτής της στρατηγικής τις τελευταίες δεκαετίες ολόγεια και μας απομακρύνει από την Ελλάδα. Θα σταματήσει αυτή η κατρακύλα; Θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις, ώστε να αντιστραφεί η πορεία στα επόμενα δέκα, είκοσι χρόνια; Ή η Ελλάδα θα παρακολουθεί αμέτοχη και ανήμπορη την πλήρη ενσωμάτωση των Ελλήνων στις κοινωνίες που ζουν, αποδεχόμενη την απώλεια αυτού του σημαντικού εθνικού κεφαλαίου και την αποξένωση των νέων Ελλήνων της Διασποράς από τη μητέρα πατρίδα;

Ο Πάνος Δροσινάκης είναι Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων (ΟΕΚ) της Γερμανίας